

"O'ZBEKISTONDA MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH".

O'sarov Oybek Toup 702

Research Methodology

Ilmiy rahbar: Yo'ldashev Abdumalik

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekistonda mahalliy turizmning hozirgi holati, uni rivojlantirish yo'llari va mavjud muammolar atroflicha tahlil qilingan. Ichki turizm orqali aholining o'z yurti bilan tanishuvi, milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatni oshirish, hamda iqtisodiy va madaniy sohalarga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkoniyatlari yoritilgan. SWOT tahlili asosida sohaning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlar va tahdidlar baholangan. Maqola yakunida esa ichki turizmni samarali rivojlantirishga qaratilgan aniq tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: ichki turizm, infratuzilma, yoshlar, SWOT tahlili, raqamli platforma, ekoturizm, tarixiy meros.

Abstract

This article analyzes the current state of local tourism in Uzbekistan, its development strategies, and existing challenges. It emphasizes how domestic tourism strengthens national identity, supports local economies, and promotes cultural awareness. A SWOT analysis is used to evaluate the internal and external factors affecting the industry. The paper concludes with practical recommendations for sustainable growth of internal tourism.

Keywords: domestic tourism, infrastructure, youth, SWOT analysis, digital platform, ecotourism, historical herita

KIRISH

O'zbekiston – Markaziy Osiyoning yuragida joylashgan, boy tarixiy merosi, madaniy xilma-xilligi va go'zal tabiati bilan ajralib turuvchi mamlakatdir. So'nggi

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

yillarda mamlakatda turizm sohasiga katta e'tibor qaratilib, xorijiy sayyohlarni jalb etish bo'yicha salmoqli natijalarga erishilmoqda. Biroq mahalliy yoki ichki turizmni rivojlantirish ham birdek muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki ichki turizm nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki fuqarolarning o'z mamlakati bilan tanishishi, milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatni kuchaytiradi, tarixiy obidalarni asrab-avaylashga bo'lgan mas'uliyatni oshiradi.

Shuningdek, ichki turizm hududlar o'rtasidagi iqtisodiy va madaniy integratsiyani kuchaytiradi. Masalan, Toshkentlik fuqaro Qoraqalpog'istondagi Ellikqal'a yodgorliklari yoki Surxondaryodagi Boysun madaniy merosi bilan bevosita tanishganida, u boshqa viloyatga bo'lgan qiziqishni oshiradi, iqtisodiy faoliyatni rag'batlantiradi va mahalliy tadbirkorlikning rivojlanishiga turtki beradi.

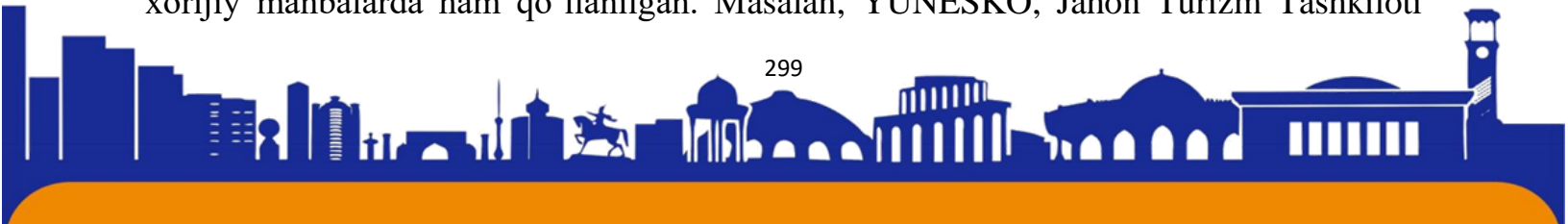
Biroq, ichki turizmni rivojlantirishda qator muammolar mavjud: infratuzilmaning yetarli darajada emasligi, xizmat ko'rsatish sifati pastligi, axborot tanqisligi va aholining bu boradagi xabardorligi past darajada bo'lishi kabi omillar uni to'laqonli rivojlantirishga to'sqinlik qilmoqda.

Ushbu maqolada O'zbekistonda mahalliy turizmni rivojlantirish yo'llari, bu boradagi mavjud muammolar, ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar hamda SWOT tahlili orqali tahlil natijalari yoritiladi. Maqola yakunida esa amaliy tavsiyalar va xulosalar beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

So'nggi yillarda turizm sohasini rivojlantirishga oid ilmiy va tahliliy ishlar soni ortib bormoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2024 yillarga mo'ljallangan farmonlari va qarorlarida ichki turizmni davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilanishi bu sohaga bo'lgan e'tiborning kuchayganini ko'rsatadi. "Ichki turizm asoslari" nomli o'quv qo'llanmalarida ichki turizmning nazariy asoslari, uning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati haqida batafsil ma'lumotlar berilgan.

Bundan tashqari, turizmni rivojlantirishda SWOT tahlili asosida yondashuv ko'plab xorijiy manbalarda ham qo'llanilgan. Masalan, YUNESKO, Jahon Turizm Tashkiloti

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

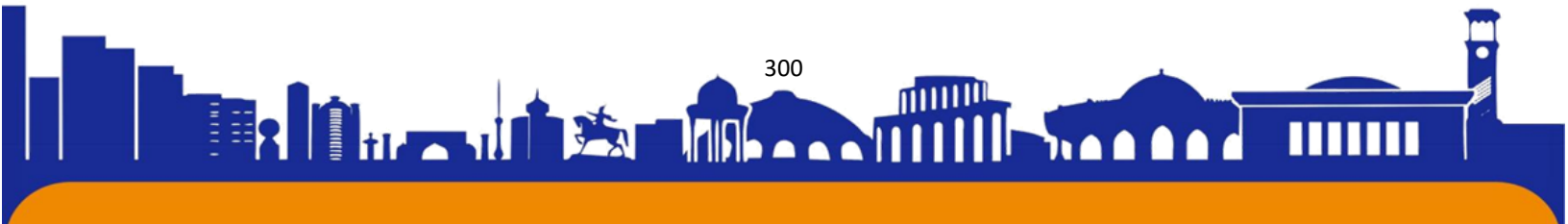
(UNWTO) va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan chop etilgan tahliliy hujjatlarda madaniy meros ob'yektlarining mahalliy sayyohlar orasida mashhurligini oshirish bo'yicha tavsiyalar berilgan. Mahalliy nashrlarda chop etilgan maqolalarda esa O'zbekistonning alohida hududlaridagi turizm salohiyati, mavjud infratuzilma va xizmat ko'rsatishdagi kamchiliklar yoritilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ichki turizmni rivojlantirishning asosiy to'siqlari – bu infratuzilmaning past darajasi, mahalliy aholining sayohatga bo'lgan qiziqishining pastligi, hamda axborot vositalarining yetarli darajada faol emasligidir. Bu holat mavjud ilmiy va amaliy ishlarda qayd etilgan bo'lib, muammoning ilmiy asosda o'rganilishi zarurligini ko'rsatadi.

Metodologiya

Ushbu ilmiy maqola sifatida tayyorlangan ishda tahliliy va tavsiyaviy yondashuvlar asosida metodologik asoslar ishlab chiqilgan. Maqola doirasida quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

1. Tahliliy usul – mavjud huquqiy hujjatlar, davlat qarorlari, statistik ma'lumotlar, hamda ilgari chop etilgan ilmiy maqolalar asosida O'zbekistonda ichki turizmning holati tahlil qilindi.
2. SWOT tahlil usuli – mahalliy turizm sohasidagi kuchli va zaif tomonlar, imkoniyatlar hamda tahdidlar tizimli ravishda aniqlab chiqildi.
3. Taqqoslash usuli – O'zbekiston va boshqa davlatlarning ichki turizmga oid siyosatlari solishtirilib, o'xshash va farqli jihatlar aniqlangan.
4. Tavsiyaviy yondashuv – o'rganilgan muammo va tahlillarga asoslanib, ichki turizmni rivojlantirishga qaratilgan aniq va asoslangan takliflar ishlab chiqildi.
5. Empirik kuzatuv – mahalliy turistik hududlarda mavjud infratuzilma, xizmat ko'rsatish darajasi va aholining munosabati haqida umumiy kuzatishlar asosida xulosa chiqarildi.

NATIJALAR

Ushbu tadqiqot davomida O‘zbekistonda mahalliy turizmni rivojlantirish borasida tizimli tahlillar amalga oshirildi. Tahlillar asosan davlat siyosati, mavjud infratuzilma, aholining sayohatga bo‘lgan munosabati, iqtisodiy sharoitlar, raqamli texnologiyalar qo‘llanilishi, yoshlarning ishtiroki va ekologik omillar doirasida olib borildi.

Tadqiqot quyidagi asosiy natijalarni yuzaga chiqardi:

1. Ichki turizmni rivojlantirishda hududlararo nomutanosiblik mavjud. Poytaxt va yirik shaharlar atrofidagi ob'ektlar yaxshi rivojlangan bo‘lsa-da, chekka hududlardagi turistik maskanlar e'tibordan chetda qolmoqda. Bu esa mintaqaviy tengsizlikni keltirib chiqarmoqda.
2. Aholining aksariyati sayohatni hashamat deb biladi, bu esa ichki turizmning ommalashuviga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayni paytda, davlat tomonidan subsidiya va chegirmali sayohat dasturlari yo'qligi aholining sayohatga bo'lgan imkoniyatini cheklab qo'yimoqda.
3. Mahalliy tadbirkorlar va xususiy sektorning ishtiroki sust. Mehmonxona, ovqatlanish va transport xizmatlari ko'pincha markaziy hududlarda to'plangan, bu esa boshqa hududlarda turizm xizmatlarining rivojlanishiga to'sqinlik qilmoqda.
4. Madaniy va ekoturizm imkoniyatlari yetarli darajada baholanmagan. Tabiiy hududlar, tog'li qishloqlar, cho'l landshaftlari va xalq amaliy san'ati markazlari ichki turizmning asosiy tayanchi bo'lishi mumkin. Ammo bu yo'nalishlar bo'yicha marketing, infratuzilma va xizmat sifati juda sust.
5. SWOT tahlili orqali sohaning muhim jihatlari aniqlab chiqildi:

Kuchli tomonlar: O‘zbekistonning qadimiy shaharlari (Samarqand, Buxoro, Xiva), turistik ziyorat joylari, milliy oshxonasi va an'anaviy hunarmandchiligi.

Zaif tomonlar: Yo'l-transport tizimi rivojlanmagan, turizm xizmatlari hajmi va sifati past, axborot kamligi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

Imkoniyatlar: Raqamli texnologiyalar orqali marketingni kuchaytirish, yoshlar orqali ijtimoiy faollikni oshirish, ko'ngillilar harakati orqali tarixiy obidalarni targ'ib qilish.

Tahdidlar: Global iqtisodiy muammolar, ekologik buzilishlar, mahalliy aholining befarqligi, turizm sohasidagi norasmiy xizmatlar.

6. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, agar ichki turizmga qaratilgan strategiyalar aniq reja asosida amalga oshirilsa, bu nafaqat iqtisodiy o'sishga, balki fuqarolarning mamlakatga bo'lgan ijobiy munosabatini kuchaytirishga ham xizmat qiladi.

7. Raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasini oshirish, masalan, mobil ilovalar, interaktiv xaritalar, onlayn bronlash xizmatlari joriy etish orqali turizm jarayonlarini soddalashtirish mumkin.

8. Turizm sohasiga yosh avlodni jalb etish – ta'lim tizimi orqali turizm madaniyatini shakllantirish, talabalar uchun maxsus sayohat loyihalari tashkil qilish ichki turizmni rivojlantirishda ijobiy natija berishi mumkin.

Xulosa

Ichki turizmni rivojlantirish O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini oshirishda muhim omillardan biridir. Mamlakatimizning boy tarixiy merosi, madaniy xilma-xilligi va betakror tabiiy manzaralari mahalliy sayyohlikni kengaytirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Ushbu tadqiqot jarayonida ichki turizmga oid mavjud muammolar, imkoniyatlar hamda ustuvor yo'nalishlar tahlil qilindi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, infratuzilmadagi muammolar, axborot ta'minotining sustligi va aholining sayohatga bo'lgan cheklangan imkoniyatlari ichki turizmning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, davlat siyosatining yo'naltirilganligi, yoshlarning sayohatga qiziqishi, madaniy va tabiiy ob'ektlarning mavjudligi, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi kabi jihatlar mazkur yo'nalishda katta salohiyat mavjudligini tasdiqlaydi.

Ichki turizmni rivojlantirishda infratuzilmani yaxshilash, axborot-resurslarni kengaytirish, yosh avlodni jalb qilish va tadbirkorlikni rag'batlantirish orqali sezilarli

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-4

natijalarga erishish mumkin. Bu esa fuqarolarda vatanparvarlik, o'z yurtiga bo'lgan faxr va g'ururni oshirib, jamiyatda ijobiy ijtimoiy kayfiyatni shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-yanvardagi "2019–2025-yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni.**
- 2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi rasmiy ma'lumotlari – www.stat.uz**
- 3. Tuxliev N.T., Mirzayev M.M. "Turizm asoslari". – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2020.**
- 4. Rasulov A.R. "Ichki turizmni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari". – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.**
- 5. UNWTO (World Tourism Organization) – Global Report on Domestic Tourism, 2020.**
- 6. Shodieva N.M., Ergasheva M.K. "Turizm infratuzilmasining rivojlanish bosqichlari". – "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" jurnali, 2022, №2.**
- 7. Qodirova G. "O'zbekiston ichki turizmini rivojlantirishning marketing strategiyalari". – "Marketing va bozor" jurnali, 2021, №4.**
- 8. www.uzbektourism.uz – O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi rasmiy sayti.**
- 9. Sharipov Sh.R. "Barqaror turizm va ekologik muvozanat". – Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2021.**
- 10. Xalqaro turizm tashkilotlari va ilmiy maqolalar arxivi – JSTOR, Google Scholar (2020–2023 yillar).**

